

Герберт Уеллс «Чарівна крамниця» «Дива» та їх сприйняття персонажами.

ФАНТАСТИКА (гр. Phantastike – мистецтво уявляти)

1. Різновид художньої літератури (жанр фантастики).

2. Спосіб художнього творення, в основі якого лежить нереальне, уявне, чарівне, надприродне.

Фантастичне – це плід уяви й вигадки автора, спосіб вираження його думок і прагнень.

Фентезі- використання казкової фантастики: разом із реальними героями діють чарівники, відьми, події незвичайні, предмети чарівні

Наукова фантастика- художній прогноз майбутнього; опис вигаданих наукових відкриттів; суперечності розвитку науки та існування людства; широке використання наукових термінів, неологізмів.

У новелі «Чарівна крамниця» автор проводить цікаву паралель між світоглядом дорослої людини і дитини. Автор переконує, що завжди потрібно вірити в диво, у душі залишатися дитиною, вміти сприймати життя як прекрасний дарунок і чарівне свято.

Питання - відповідь

- Чому Джіп не пішов першим до прилавка, а поклав на батька «весь тягар переговорів»? (*Джіпу хотілося всього, кошти ж знаходилися в батька. Купити все не було можливості, потрібно було вибирати. Й хлопчик надав право вибору батькові. Вони зайшли разом. Джіп виказував цим же й ступінь довіри до батька.*)

- Якою ж постала перед відвідувачами крамниця? (*«крихітна, темнувата крамничка» (не крамниця, а саме крамничка - зменшувально-пестливий суфікс); «нікого не було в помешканні» (пуста); увагу відвідувачів привабили тигр з пап'є-маше, кришталеві кульки, мармурова рука з чарівними картами, цілий набір чарівних акваріумів, кілька чарівних дзеркал.*)

- У якому значенні вжито слово «чарівні»? Для кого ці речі чарівні? (*Батько і син у даній ситуації співники. Незвичайні, несхожі, нетрадиційні іграшки сприймаються ними як чарівні. Увійшовши до крамнички, вони чекали на зустріч з чимось дивовижним, чарівним, і тому всі речі сприймаються як чарівні.*)

- Яким чином з'явився господар? (*«Звідкись з'явився чоловік, вочевидь господар». Немає точної вказівки, що це господар крамнички. З 'являється він несподівано, невідомо звідки. Оскільки герої потрапили в чарівний світ, то ефект чарівності необхідно підтримувати. При цьому неважливо, чи дійсно цей химерний чоловік є господарем. Важливий його зовнішній вигляд: «дивний, блідий, з темним волоссям. Одне вухо було у нього довше за друге, а підборіддя ну чистісінько як ніс черевика», «розчепірів свої довгі чарівні пальці на склі прилавка».*)

- Чи дійсно цей персонаж має чарівні пальці? *(Таким чином підсилюється ефект чарівності в крамниці.)*

- Коли і чому Джіп відпускає батьків палець? *(Коли потягнувся за скляною кулькою. Чарівний світ потягнув Джіпа до себе.)*

- Чому після того, як Джіп «згріб чотири кульки», він знову захопився за батьків палець? *(Приготувався до подальших подій. Поки Джіп тримається за батьків палець, вони одне ціле, між ними повне порозуміння.)*

- Чому не треба було платити за скляні кульки? Чому господар наполягає на статусі свого закладу як «справжньої чарівної крамниці»? Як ви розумієте його слова: «У нас без обману, сер»? Де брали товари для цієї крамниці? Про яку плату за товари говорять батько і продавець? Чи одне й те ж вони мають на увазі? *(Батько говорить про гроші. Продавець говорить: «...нам доводиться платити, але не так багато, як дехто думає».)*

- До чого тут магія? Можливо, Уеллс хотів сказати про щось інше? *(Поставлена проблема виховання дітей.)*

- Як виховували Джіпа? Чому ви так вважаєте? *(В інтересах дисципліни батьки тримали в секреті, що він хороший хлопчик.)*

- Як виховували Едуарда? Чому ви прийшли до цього висновку? *(Збещений хлопчик, «безсердечний маленький егоїст» - результат батьківських потурань. Повне ім'я Едуард - символ передчасного старіння душі, зіпсованої егоїзмом.)*

- Звідки продавцеві відомо, про що Джіп говорив на вулиці? Чому з усіх іграшок, що були куплені в крамниці, першою була коробка «Купи і дивуй друзів»? Чи пов'язано це якимось чином з епізодом з Едуардом, для якого двері крамниці були зачинені? *(Цією покупкою, що стала в ряду придбань першою, автор хотів підкреслити безкорисливість Джіпа, який перш за все був «переповнений піклуванням про інших», на противагу егоїстичному Едуардові.)*

У комплексі з епізодом про «бездушного маленького егоїста» покупка «Купи і дивуй друзів» стверджує переконаність Герберта Уеллса в тому, що людина формує свій характер у дитинстві, й пропонує для зіставлення читачам дві життєві позиції - комунікабельну товариськість Джіпа та бездушну самозакоханість Едуарда.

- Як і чому Джіп переживає процес придбання подарунків? *(«Джіп говорив дуже мало, але погляд його був красномовнішим за слова, красномовнішими були і його руки, які охоплювали подарунки. Його душею заволоділо хвилювання. Дійсно, це була справжня магія».)*

- Сенс потрапляння батькового капелюха на підлогу та символічне навантаження образу капелюха в цілому. *(Герберту Уеллсу важливо було показати різницю в світосприйнятті дитини й дорослої людини. Символічно батьків капелюх уособлює собою думки й проблеми дорослої людини. Світле, ніжне й трепетне (голуб) - символ зв'язку батька зі своїм дитинством, символ чистоти - тепер вже із зім'ятими*

крильцями. Він позбавлений можливості літати (фантазувати, мріяти). Тому голуб і тікає від батька й ховається серед речей чарівної крамниці, можливо, щоб вберегтися від загибелі. Натомість з капелюха після того, як вилетіло все, що могло мати стосунок до чарівного світу дитинства («з півдесятка скляних кульок», «мармурова кулька», «два чи три яйця»), випадає годинник та купа зім'ятого паперу, що закриває від покупців господаря крамнички. Все це сміття уособлює собою сутність життя дорослої людини, воно затуляє собою все чарівне.

Капелюх на підлозі - символ втрати порозуміння між світом дитинства і світом дорослих, хоча зовнішня єдність все ще зберігається.. Але обличчя героїв вже «змінені» - «таємничі, серйозні, тихі»! Щось вже сталося, але вони ще не усвідомлюють, що ж саме.)

- Чому наші герої не змогли розрахуватися? (Батько сказав, що вже «пора», а Джіпові ще дуже хотілося тут побути: «Мені тут подобається, тату!»)

- Які перетворення почали відбуватися з крамницею та в крамниці? (Витягся прилавок, з'явилися двері, яких герої не помічали раніше; інша кімната, де була виставка - простір розширюється. Все це було необхідне авторові, щоб затримати героїв у приміщенні крамниці. Він тут на боці дитини, якій надзвичайно подобається у такому чарівному місці. З цього моменту батько й син, починають віддалятися один від одного, хоча формально вони знаходяться поряд. Джіпа все більше захоплює світ чарівний. Він відчувається в ньому надзвичайно комфортно. Батько ж, навпаки, відчуває якесь хвилювання, невпевненість.)

- Яку роль відіграє огляд виставки? Як і чому виставку сприймають Джіп і батько? (Огляд виставки розширює кордони чарівного світу, а відтак і відстань між батьком і сином. Батько втрачає відчуття комфорту, яке сповнювало його на початку відвідин крамниці.)

Порівняйте відчуття й дії героїв під час огляду виставки

Батько	Джіп
«Я вже починав думати, що чари тут занадто вже справжні»	«Мені тут подобається, тату!» (бажання залишитися в крамниці)
«Він сміється з нас»	«Джіп потягнув мене за палець» (хлопчик хоче бути разом з батьком, запрошує його у свій чарівний світ)
«І мені також сподобалося б ... якби цей прилавок не витягнувся раптом, закриваючи нам вихід» (бажання вийти)	Чому в той момент, коли батько бачить чортика, погляд хлопчика спрямований на чарівну дерев'яну конячку?
Чому батько бачить чортика?	«Джіпу подобалося багато чого». Він довірливо звертається до продавця

Чому продавець говорить, що таких товарів (чортиків) у них немає, що це батько заніс з вулиці? (Вулиця як світ, протиставлений чарівному світові крамниці.)	У який момент Джіп відпускає батьків палець і хапається за палець продавця? Чому відбулася ця заміна? (Світ дитини й світ дорослої людини (батька) розійшлися. Батько перестав відчувати чарівність і втратив довіру Джіпа. Статус довіри тепер отримав палець продавця. Він стає провідником Джіпа в чарівному світі.)
Що заважає батькові насолоджуватися фокусами?	
Як і чому змінився настрій батька?	
Висновок: батько сприймає крамницю як щось вороже, починає ставитися серйозно до всього, що в ній починає відбуватися, і втрачає довіру сина. Джіп, навпаки, відчувається надзвичайно комфортно. Але він лише маленький хлопчик, тому поряд з ним має бути доросла людина-провідник. Такою опорою в чарівному світі для Джіпа стає продавець, чи той, кого прийняли за господаря крамнички.	

- Чому батько говорить, що чари в крамниці «вже аж занадто справжні»? Що відбулося у цей момент? *(Перестав розуміти сина. «Мною заволоділа вся ця чортівня».)*

- Трюк із барабаном. Навіщо він у загальному розвитку подій? *(З чарівної крамнички потрібно було й вийти у чарівний спосіб. Джіпу це вдалося легко - зник під барабаном і опинився на вулиці з покупками. Батько після сутички з продавцем «вилетів... у пільму».)*

- Чому саме так батько покинув крамницю? *(Чарівний світ викинув його! Адже він утратив здатність вірити в дива, в чари.)*

Висновок. У центрі твору — два погляди на світ: творчий (романтичний), здатний зазирнути за видимою площиною явища чи предмета, і прагматичний (реалістичний), заснований виключно на розумовому сприйнятті дійсності. Прийом контрасту дає змогу письменникові показати багатий внутрішній світ хлопчика, відкритий для фантазії, і прагматичне, приземлене світовідчуття його батька. Перебуваючи в крамниці, Джіп захоплюється дивами, які в ній відбуваються. Вони викликають у його душі яскраві картини. Для нього світ — це щось дивовижне, загадкове й непізнанне. Краса внутрішнього світу Джіпа безмежна у своїх проявах. Він здатний не тільки сприймати диво, а й дарувати його іншим. Отже, майбутнє, на думку митця, належить саме таким людям із креативною фантазією й чутливою душею.